

ALKOTÓTÁBORBAN (Bohózat)

Szereplők: a táborvezető (T) és az idős író (Í)

T: - Sajnos, hamar eltelt ez a három nap. Remélem, jól érezted magad itt nálunk, kedves író barátunk!

Í: - Hát, nem is tudom...

T: - Na, elő a farbával! Tudod, mi abból tanulunk, ami kritikát kapunk. Ha mindenki csak dicsérné a tábort, még a végén elhinnénk, hogy mindent tökéletesen csináltunk! Lennél szíves rávilágítani a gyenge pontjainkra?

Í: - Rajtam ne múlják! **De aztán nem lesz sértődés?**

T: - Szavamat rá! Nos, milyen volt a programunk?

Í: - Melyik?

T: - Például a kirándulás a Duna-holtágába.

Í: - Tökéletes lett volna tavasszal vagy késő ősszel, de még télen is megjárta volna!

T: - Miért?

Í: - Én nem tudom, ki hogy van vele, de engem több száz vérszívó talált meg, csupa seb az egész testem! Ennél szerencsétlenebb időben nem is mehettünk volna oda!

T: - Azt hiszem, igazat kell adnom neked! Bizonyára nem te vagy az egyetlen, aki allergiás a vérszívókra. Legközelebb a hegyekbe vagy valamelyik cseppkő-barlangba tervezzük a túrát! Hát a szállással hogy voltál megelégedve?

Í: - Jópofa dolog ez a közös térben való alvászat, visszahozza az iskolai kirándulások hangulatát...

T: - Örülök, hogy legalább ezzel meg vagy elégedve!

Í: - Én? Ki mondta, hogy ez jó volt? A „hangulatos” és a „kényelmes” között óriási a különbség! Vagy szerinted ötven fölött olyan könnyű leheveredni a földre dobott matracra? A felkelésről nem is beszélve! Egy szó, mint száz, sajnos, egyáltalán nem tudtam kipihenni magam, minden reggel úgy ébredtem, mint akit letaglóztak...

T: - De a közösségi játékok csak tetszettek?!

Í: - Konkrétan melyik?

T: - Hát a társasjátékok! Amikor annyit nevettünk a különböző pajzán dolgokon, lett légyen az tánc vagy ének...

Í: - És most a véleményemre vagy kíváncsi?

T: - Természetesen!

Í: - **De nem lesz anyázás vagy hasonló...**

T: - Ugyan már! Nos?

Í: - Őszintén szólva nekem eléggé vulgárisnak tűntek, de szerencsére nem volt kötelező a részvétel. Úgyhogy ezt a kérdést ugorjuk is át!

T: - Hmmm. Érdekes vélemény, annyi szent! De a karaoke csak tetszett?

Í: - Nézd: az ötlet zseniális volt, de olyan hangos volt a zene, hogy semmit sem hallottunk a saját éneklésünkből! Pedig ez lenne e műfajnak a lényege. Egy fél óra alatt berekedtem, még most is fáj a torkom, miközben sem a saját, sem a mások éneklését nem élvezhettem. Ez ugye nem diszkó, hogy bömböltetni kellene a zenét, nem beszélve arról, hogy a falu lakossága sem díjazta ezt a hangzavart!

T: - Hát a pályázatokról mi a véleményed?

Í: - Őszintén?

T: - Csakis!

Í: - **De utána nem lesz megbántódás...!**

T: - Megígérem. Nos?

Í: - Az ötlet egyszerűen gigantikus volt, de a kivitelezése csapnivalóra sikeredett...

T: - Miért?

Í: - Nézd: ha már pályázat, legyen kötelező! Tudjuk meg, kiben mi lakozik, hogyan tud mindenki egy bizonyos témára önállóan, rövid idő alatt valami értelmeset írni!

T: - Nem jó ez a kényszerítés! Szerintem legközelebb sokan nem jönnének hozzánk, mivel muszájnak éreznének minden fajta megmérettetést! Nem mindenki szeret versenyezni!

Í: - Logikusnak tűnik, amit mondasz, de milyen tábort is zártatok pár perce?

T: - Természetesen alkotótábort!

Í: - Akkor annyira földtől elrugaszkodott elvárás lett volna a pályatársaktól, hogy egy alkotótáborban alkossanak valamit? Semmit sem csinálni otthon is lehet, emiatt nem volt érdemes ideutazni, a földön aludni, fülsiketítő zenét hallgatni, szúnyoginváziót átélni satöbbi. Pont, az lett volna a lényeg, hogy mindenki megmérettette volna magát! Na, de hogy ötven emberből csupán nyolc vette a fáradságot, hogy firkantson valamit, ez azért már szégyen!

T: - Azt azért ne feledd Gergő, hogy a fele társaság kő- és fafaragó, gobelines, énekes, illetve festő volt...

Í: - És? Nekik letörött volna a kezük, ha mázoltak volna valamit? Vagy faragtak volna valami egyszerűt? Az énekesek pedig meglephették volna a brancsot egy maguk komponálta kis dallal satöbbi, satöbbi... Ehelyett inkább tereferéltek, és ittak egész nap, mint a kőművesek!

T: - Látom, lesz mit javítanunk a munkánkon! De az emberekkel amúgy jól kijöttél?

Í: - Őszintén?

T: - Természetesen!

Í: - **De nem fogtok e miatt leköpní engem?**

T: - Már hogyan is gondolhatsz ílyet? Nos, hallgatlak!

Í: - Én mindenkível jól kí tudtam jönní! Mert visszafogtam magam!

T: - Amennyíben?

Í: - Nézd: engem, közel hatvanesztendős írótk, kímondottan zavar, ha egy húsz év körüli taknyos letegez! Márpedíg nálatok ez a módi! Csak azért, mert egyík-másík nyíkhajnak vagy kíscsajnak megjelént egy-két írása az ískolai újságban vagy valamelyík ífjúsági lapban, még nem jeléntheti, hogy mí egyénrangúak vagyunk! Gondoltam ís, hogy kíkérem magamnak ezt az ínszínuációt, híszén míndegyíkük a gyermekek, de akár az unokám lehetne, azonban nem akartam az árral szembe menní. Míndenesetre azzal, hogy tegezódtök az ífjúsággal, még nem íszték fiatalok, vízont önkéntelenül ís a tíszteletlenségre sarkálljátok őket! Ígazam van?

T: - Hát, nem ís tudom. Véleményed míndenesetre megfontolandó, de ez legyen a jövő zenéje! Vízont lenne egy sokkal fontosabb kírdésem: szakmílag adott-e ez a tábor valami pluszt?

Í: - Ezalatt kíkrétan mí értesz?

T: - Azt, hogy hallottál-e szép énekeket, verseket, novellákat, és a kíállított fa- és kífaragások, ílletve a kíállított képek adtak-e valami pluszt számodra?

Í: - Őszintén?

T: - Csakis!

Í: - **De nem rugdostok meg engem e miatt?**

T: - Szavamra! Nos?

Í: - Hát, nem is tudom, hol kezdjem? Talán az énekeseknél... Olyan boldog mosoly futott át az arcukon, amikor lejöttek a pódiumról...!

T: - Bizonyára azért, mert szívből énekeltek...

Í: - Vagy azért, mert néha véletlenül eltalálták a megfelelő hangot. Ez tette őket igazán boldoggá!

T: - Falsul énekeltek volna?

Í: - Ó, de még mennyire! Nekem, aki nyolc éven keresztül jártam szolfézsra, feltűnt, hogy negyed- és fél hangokkal is „megcsuklottak”. Nem nagy ügy, hiszen te, mint vajtűfülű, észre sem vetted, de szerintem egyszerűen csak félvállról vették az egészet! Márpedig, ha ennyire nem tisztelik a közönséget, akkor nem is értem, miért csinálják egyáltalán ezt az éneklésnek nevezett valamit?!

T: - De a faragók igazán kitettek magukért, ugye?

Í: - Hát, nem is tudom... De ha őszinte véleményt mondok, **ugye nem fogjátok jóanyámat szidni?**

T: - Becsszavamra! Nos?

Í: - Kőfaragóból csak egy volt, ő sem faragott semmit, csupán fényképeket mutatott arról, miket faragott valamikor. Nekem olyan érzésem volt, hogy valahonnan kifényképezte az alkotásokat, majd betette egy, a nevét viselő albumba...

T: - Én ehhez gyakorlatilag nem tudok hozzászólni, de mi van a fafaragókkal?

Í: - Szívemből mondjam az őszintét?

T: - Megkérnélek rá.

Í: - **De nem fogtok kiátkozni a világból?**

T: - Istenemre mondom! Nos?

Í: - Szerintem bizonyára vannak a csoportokban tehetséges fafaragók is, akik most otthon maradtak. Mindenesetre az itteniek eléggé gyengén farigcsáltak...

T: - Gondolod?

Í: - Nem gondolom, tudom! Hidd el, hogy egy teknővájó vagy fakanálkészítő cigány is sokkal rátermettebb, mint ők, akik ugye saját magukat művészeknek titulálják. Ne haragudj, de ez az én véleményem!

T: - Ezek után már csak azt kérdezem, hogyan voltál megelégedve az írókkal, költőkkel? Ez már csak azért is érdekelne, mert te is író vagy. Nos? De őszintén!

Í: - **De nem lesz duzzogás, ugye?**

T: - Isten engem úgy segéljen!

Í: - Nos, a költők olyanok voltak, amilyenek inkább nem is értékelem őket. Ez már önmagában is egy lesújtó vélemény. A novellistákról pedig csak annyit, hogy a levélen kívül - ami szintén egy irodalmi műfaj - megtanulhatnának valami érdekeset, értelmeset, értékeset, felemelőt, izgalmasat, nagyszerűt, előre mutatót, szépet, humorosat...

T: - Állj! Ezek szerint a te írásaidat is leszólod?

Í: - Szükséges? Nem hallottad, milyen primitívek, gyengék, szájalmasak és unalmasak voltak? Én arra számítottam, hogy az itt lévő „nagyoktól” tanulok valamit, de az ő műveik - ha egyáltalán műveknek lehet nevezni ezeket a gyermekded, butuska, zsenge fércműveket - még satnyábbak, haloványabbak, gyengébbek, gagyibbak, szörnyűbbek, közönségesebbek, irodalmiatlanabbak, egyszóval: ócskábbak voltak az én szörnyen gyengécske tákolmányaimnál is!

T: - Sajnálattal hallom. Viszont örülök, hogy őszintén, a

szívedből szólva mondtál alapos bírálatot az itteni művészekről, valamint a mi munkánkról. Csak azt tudom megígérni, hogy a legközelebbi tábornyitásra beépítjük programunkba az összes jó javaslatodat. És abban is igazad van, hogy csak olyan táborba érdemes elmenni, ahol megkapja az ember az elvárt tiszteletet, olyan programokat szerveznek neki, amiben örömet leli, és olyan pályatársak gyűlnek össze, akiktől sokat lehet tanulni.

Én megköszönöm, hogy megtiszteltél minket a szerény jelenléteddel, s bár írásaid nem voltak annyira katasztrofálisak, mint ahogyan saját magad alkottál róluk véleményt, megértelek, ha többé nem óhajtasz közénk jönni...

Í: - Na, álljunk csak meg egy pajkaszegi szóra! Ki mondta, hogy nem jövök?

T: - Hát nem most veséztél ki minket, hogy nálunk száz százalékban minden rossz volt? Ezek után miért is jönnél vissza?

Í: - A válaszom roppant egyszerű: emlékszel, milyen finomra sikerült az első esti - amúgy nagyon is egyszerű - paprikáskrumpli házi, csípős kolbásszal, hirtelen sült baconszalonnával megbolondítva, saját eltevésű, almapaprikába töltött kovászos uborkával?

Vagy a másnapi, csőben sült, abárolt vencsellő, flambírozott tárkonyos lecsóval?

De a mai - utolsó napi - sajttal szórt, tepsis, diabetikus körömpörkölt, dorozsmai petrezselymes tarhonyával, az maga volt a mennyország!

Mindent egybevetve: **a tábor ugyan egy fabatkát sem ért, de az istenien finom kaják miatt biztosan visszajövök!**

A TIZENKETTES CSAVARANYA

Gyakorlott mozdulatokkal szerelem fel a csomagtartómat a kocsim tetejére, olyan gyors vagyok, mint az olajozott villám...

A negyedik csavarnak azonban hiányzik az anyja... Országos jellegű gond, mert így a maradék három csavar kutyafülét sem ér!

Semmi probléma, azért van a műhelyem, hogy abban meglegjem a hiányzót...

Sajnos, az elmélet ez esetben nem találkozott a gyakorlattal, pedig minden fiókot kirámoltam, minden dobozt átnéztem, minden zacskót kiborítottam...

Ha nem volt vagy három kg csavaranyám, akkor egy darab sem, de tizenkettést még nagyítóval sem leltem...

Na, most mit csináljak?

Tízeseből volt egy rakásnyi, de úgy az anya, mint a csavar feje átesett a szorítólap likán. Tizennégyeseből is Dunát lehetett volna rekeszteni, de ebben az esetben maga a csavar nem ment át a lukon.

Megoldásként elképzelhetőnek tűnt az egyik tizenkettes luk átfúrása, hogy a tizennégyes csavar szára átmenjen rajta, de a tizenkettes lukak eleve annyira a szélen voltak, hogy félttem, fúrás közben kiszakítom az anyagot, vagy a tartólap gyenge széle a nagy igénybevételtől letörik. Nem véletlenül készítették a gyárban ekkora lukakkal, ezzel kár is kísérleteznem!

No, de sebaj! Ha nekem nincs, majd lesz valamelyik

szomszédnak! Szerencsére vagyunk mi olyan jó viszonyban, hogy nyugodtan átmehetek bármelyikhez. Nemcsak egy nyamvadt anyáért, ha kell körfűrészért, hegesztőpajzsért vagy gázpalackért, szinte akármiért...

Viszont ők is jöhetnek hozzám betonkeverőért, fűnyíróért, csempevágóért vagy menetvágó felszerelésért.

Miért is kellene mindenkinek mindent megvenni, mikor a fizetésünkből egyrészt nem is telik rá, másrészt a kölcsönkérés egy fabatkába sem kerül. Így az „egyik kéz mossa a másikat” alapon egészen jól elvagyunk egymással... Mindenki segít mindenkinek, mint a kisúttörők a rosszul sikeredett szocializmusunkban...

Bezzeg kint, a nagy, fejlett nyugaton ismeretlen (vagy nagyon jól titkolják) az egymáson való ilyen mértékű segítség: „Mindenki keres, vegye meg magának, ami kell, ne hozzám jöjjön kunyerálni! És ha elrontja? Akkor bezzeg, nekem kell elvinni javíttatni, rosszabb esetben újat venni! Nem, kérem, én nem adok semmit sem kölcsön, de nem is kérek!”

A legutóbbi sétáim során (amikor itt Münchenben dolgoztam), végignézttem az épülő-szépülő új lakónegyed, mely a napokban is folyamatosan bővül: a házak egy része teljesen kész, másokat most építenek, a harmadik részét még csak most mérik ki. A kész házak szerszámos kamráiból szinte mindenütt kikandikál a kiszolgált betonkeverő gép, másutt a ház mögött letakarva várja, hogy megint munkába állítsák. (Hiszen nem lehet tudni, lesz-e garázbővítés, kerti medence vagy csak egy kis sétaút a kertben, s akkor még jól fog jönni...)

De kölcsön nem adnak, hiszen Murphy óta mindenki tudja: „Ami elromolhat, az el is fog, viszont ami nem

romolhat el, az is tönkremegy.”

Különben is: „ha nekem nem ajánlott fel senki, semmilyen segítséget, miért is jólelkűsködnék?” - gondolják a németek. „Még a végén rászoknak, aztán állandóan a nyakamon fognak lógni a szomszédok! Meg az egész utca! Hát hiányzik ez nekem?”

Így aztán húsz telken tizenkilenc betonkeverő van, azon az egyen is csak azért hiányzik, mert energiatakarékos faház áll rajta, melynek beton alapját is a felépítő cég készítette el.

Bezzeg nálunk! Hogy annak a melóstömegnek volt-e szocialista öntudata vagy sem, azt én nem tudom, de hogy pénze nem volt mindegyiknek külön keverőgépre, az biztos! Így aztán két-három gép kiszolgált a példában szereplő húsz házat. Öntudatlanul...

Tény persze, hogy az újra kapitalizálódott társadalmunkban lassan kiveszett ez az emberi gesztus és beindult megint az újra felhalmozás. Sajnos, az összetartozás érzése, és az egymáson való segítség már nálunk sem olyan, mint régen, ettől függetlenül még át-átjárunk egymáshoz ezért-azért...

Megyek is a szemben lévő szomszédhoz, Sanyihoz. Nemcsak azért, mert már régen láttam, hanem mert vasárnap lévén zárva a csavarbolt.

Örült, hogy újból látott, (hiába, egyre többet kell dolgoznia, hogy a nehezen megszerzett életszínvonalat tartani tudja), s le is invitált a garázsába. Mit ne mondjak, a szartól a repülőgépig van ott minden, de tizenkettes csavaranya egy szál se.

Elnézést kér, mintha az ő hibája lenne, hogy nálam

fogyott ki valami, s engesztelésül megkínál egy kupica szabolcsi házipálinkával. Csípi is a torkomat kegyetlenül, de mit várjon az ember egy ötven fokos italtól? Hogy a torok karistolásom megszűnjék, becsápolok még eggyel, aztán érzékeny búcsút veszünk egymástól...

A kapuban még ellát egy tippel: nézzem meg az ő szomszédjánál, most fejezte be a kerítését, kilószámra látott nála csavarokat...

Józi sajnálkozva tárja szét a kezét: csavarja van ugyan, de csak kapupántok, s azok is csak nyolcas meg tízes méretben. Hirtelen nem jut eszébe más, mint az én jobb oldali szomszédom, akinek vállalkozása van. Nekem is úgy tűnt, ha valakinek, akkor neki kell lennie megfelelő csavaranyának. A műhelykocsi az udvaron áll, ezt biztató jelnek veszem, ezért be is csöngetek hozzá.

„Majd meglátjuk, a vak is azt mondta” alapon hozza István a kulcsot, s nyitja a kisteherautója „puttonyát”. A padlótól a plafonig minden van benne: talicskák, csákányok, lapátok, ásók, betonvágó gép, aszfalttörő kalapácsok, mindenféle útjelző táblák, de egy magányos tizenkettes anya, az sajnos, nincs. Felajánlja, hogy az egyik KRESZ-tábláról leszerel akár két anyát is, de már szemmel látom, hogy a méret eleve nem stimmel. Azért megköszönöm, hogy megpróbált segíteni.

Csalódottan köszönök el tőle...

Bizakodón megyek át a másik szomszédomhoz, Jánoshoz. Ő ugyan nem vállalkozó, de kisnyugdíjas lévén mindent maga bütyköl, s nem is rosszul.

Most is talpas virágállványt hegeszt a tőlem kölcsönkért elektromos géppel a nyári konyhájában. Elmondom, mi járatban vagyok. Ő biztat, miszerint több konzerves dobozra való csavarja van, biztos, hogy lelünk egyet... De nem jön össze a dolog. Mindenesetre megittunk egy pohár vermutot a sikertelenségre...

Azt ajánlja, nézzem meg az ő szomszédjánál, hiszen most csináltatta meg a fűtését. És kizártnak tartja, hogy nem maradt valahol egy nyamvadt csavaranya...!

- Próba, cseresznye! - jópofizik, és búcsúzásként tölt még egy pohárral.

A másik Pista biztos a dolgában: - Van annyi csavarom, hogy nem is hiszed, az egyetlen kérdés csupán az, hogy hol" - ezzel leballagunk a volt garázsába, amely most lomtár. Egy felhagyott szuszteráj minden gépe és eszköze sorakozott ott egymásra halmozott csodálatos összevisszaságban.

Bekúszott a bőrvarrógépe alá, onnan ki tudta húzni a „békebeli” konyhakredenc fiókjait, s tényleg: megszámlálhatatlan margarinos dobozkában, dohányos szelencében meg a „szokványos” konzerves dobozokban kilószámra emelte ki a beígért csavarokat, anyákat. Sajnos a keresett méret hiányzott...

- Kár, hogy nem sikerült! - tördeli a kezét.

- Nem érdekes, fő, hogy megpróbáltuk - adom vissza neki a hitét, s ezzel el is köszönök tőle...

Hova menjek, kihez forduljak ezek után? Megpróbálom a sógoromnál, ő a hátszomszédom. Mint víz- és gázszerelő, kellene, hogy legyen neki csavarja!

Van is! És nem is kevés! Facsavarok tömkelegei, a megfelelő tiplikkel, a műhely falán körbe-körbe. Vascsavarja is van, anyástul-alátétestül, de csak nyolcasig. Annál nagyobb sehová sem passzol, ezért nem is spájzolt be belőle.

Tanácsstalanul vakarja meg őszülő szakállát, s azt javallja, csöngessek be Antihoz, az ő szomszédjához...

- A múltkor tőle kértem vascsavart, igaz, hogy kicsit, de az ember sohasem tudhatja... - biztat engem.

Kora délután van, miért is ne próbálhatnám meg, s ha szerencsével járnék, akkor megspóroltam a holnapi autótutat a városba.

A már nyugdíjas, volt villanyszerelő nem buzdít semmivel.

- Ekkora nagy csavar nem használatos a szakmában! - mondja rezignáltan, de azért bekukkant a kis nyári konyhájába, amely (akárcsak Jánosnál) egyben műhely is.

- Ó, hát van itt csavar dögivel! - kiáltok fel meglepetten, és nagyfokú bizakodás vesz rajtam erőt.

- Itt kellett volna kezdenem! - toldom meg, és körbefuttatom a szememet a többsoros polc egyen-dobozain. Mindegyik felcímkézve, katonás rendben sorakoznak egymás mellett.

De a kért nagysággal nem rendelkezik.

- Esetleg szemben a vejemnél, de ő ma nincs otthon. Leszaladtak a Balatonra, Isten tudja, mikor jönnek haza - mondja és elköszön.

Nincs több szomszéd, akinél bepróbálkozhatnék, de őszintén szólva, el is ment a kedvem az egésztől!

És, hogy le ne essen a már feltett csomagtartó, tízes csavart dugok át a tartólapon, és két számmal nagyobb csavaranyát meg különböző méretű alátétekkel összebarmolom a dolgot. Erősen tart, de borzalmasan néz ki. (Viszont a célnak megfelel).

Másnap, hétfőn felpakolok rá négy csomag hatméteres cserépléceket. A mázsás súly alatt meg se nyekken. A következő utam a csavarboltba vezet: logikus, hogy nekik aztán van minden, mi szem-szájnak ingere...

- Mennyit kér belőle? - kérdi az eladó. Van tíz és száz darabos kiszerelesben, az utóbbit 50%-os kedvezménnyel tudjuk adni!

- Akkor ne is tartsa vissza magát, jó uram! Viszem a százast!

- Hova kell Önnek ennyi anya csavar nélkül? Már ha nem vagyok indiszkrét...

- Mivel nem államtitok, megmondom: nekem tulajdonképpen csak egyre lenne szükségem, de darabonként nem árulnak. Ha tízet vennék, tuti, hogy legközelebb pont annyira lesz szükségem, s akkor megint jöhetnek vissza egy darabért, hiszen egyet ma már felhasználok. Darabos kiszerelesük nem lévén, akkor úgyis megint tízet kell majd vennem...

Akkor inkább most veszek százast, így a hat szomszédomat is ki tudom majd segíteni, ha nekik lesz szükségük tizenkettes csavaranyára."

- Aha! - mondta nagy komolyan bólogatva, de szemérről láttam, nem tudta, miről is beszélek.

Otthon egy anyát beletettem a többiekhez, (a tető-csomagtartó-készletbe), és külön tettem a maradék kilencvenkilenc darabot. Aztán annak rendje s módja szerint el is feledkeztem róluk. Így telt el egy röpké évtized...

Most, hogy felépült a garázsom (mely műhely is egyben), kipakoltam mindent ide a régi műhelyemből, amiből kazánház lett. Mivel most sokkal nagyobb helyem van, szépen, szabályosan elrendeztem dolgaimat úgy, ahogy azt Anti szomszédomnál láttam: feliratozott egyendobozok, bármit keres is az ember, azonnal megtalálja, hiszen: „rend a lelke mindennek!” ...

Pakolás közben kezembe akadt a kilencvenkilenc db tizenkettes csavaranya.

Istenem! - párasodott el tekintetem a régi szép időkre gondolva: mennyit kajtattam - anno - szomszédtól szomszédig, de senkinek sem volt. Most van. Hiánytalanul, mind egy szálig.

Viszont azóta sem kellett a kutyának sem! Közelebből is szemügyre vettem, mert nagyon barnának tűntek: Ajjaj! Nedvességet kaphatott a konzerves doboz, mert összerozsdásodott az egész, de úgy, olyan masszívan, mintha össze lennének ragasztva. A kilencvenkilenc rozsdás anya a fémdobozzal.

Nincs mit tennem, ezek használhatatlanok, dobhatom ki az egészet! A gondolatot tett követte...

Rá egy hétre - emlékszem, kellemes meleg vasárnap volt - szétszedtem a bűvárszivattyút. A négy db tizenkettes csavaranyából egy leesett és begurult a csatornába. Azt

onnan ki nem piszkálom!

De semmi gond, a megoldás adott: amint azt említettem, nagyon rendes szomszédjaim vannak, s mi kisegítjük egymást, ha baj van.

*Át is megyek majd Sanyihoz, Józsihoz vagy Jánoshoz.
Végszükség esetén pedig mind a két Pistához...*

BÉLSZÍN SZTROGANOV-MÓDRA

Ezt a történetet még évekkel ezelőtt mesélte nekünk az egyetlen író barátunk:

- Képzeljétek, volt egy ember – mellékesen a kerületi párttitkár öccse -, aki éves-kétéves rendszerességgel hozzám küldte műbírálatra „nagysikerű” könyveit.

Addig még nem is volt vele baj, míg a szocializmus „hőskorában” égis éró dicshimnuszokat zengett a minket megszálló – pardon! -, felszabadító hős, szovjet hadseregről, és mindenki gaz, álnok ellenség volt, akit nem Vologyának, Grísának, Másának, Szásának vagy Ivánnak hívtak.

Hiszen tudva lévő, hogy – anno - csak olyan háborús témájú könyvet nyomtattak ki, melyben a szovjet „testvéreink” pozitívan lettek bemutatva.

Még az is „elment”, hogy hősei primitíven egyszerűek voltak és sematikusak a végtelenségig. Az akkori politika nem szerette a bonyolult lelkivilágú hősoket, az ő jellemükbe mindig bele lehetett magyarázni valamit, ami a szocialista fejlődés ívét megtörte volna.

Sokkal kézzel foghatóbbak voltak azok az egyszerű munkások és parasztek, akik önhibájukon kívül nem tanulhattak, hiszen napi 24 órában kellett robotolniuk, vetni a vályogot, vagy sarabolni a vencesellőt...

És ekkor jött a párt, kiemelte soraiból az öntudatosodó

városi munkást és a falusi zsellért, pártiskolába küldték őket, majd később már ők okították a többi, öntudatosodó városi proletáriátus és a kisémmizett szegény parasztok seregét.

Mint mondtam, kis hazánkban a szocializmus alapjainak lerakásakor ilyen és ehhez hasonló szemetek öntötték el a könyvpiacot, de nem volt mit tennem, mindig elismerő kritikával illetem fércműveit.

Lehet, hogy ezt ti gyávaságnak vélitek, én túlélési stratégiának tartottam, úgy a magam, mint a családom érdekében.

Ez idő tájt ugyan nagyon szegény volt az országunk, de egy kőtörő kalapácsot csak beszereztek volna számomra Recsken...

Tudjátok, életemben olvastam már elég szart, de az ő művei mindenén túltettek: írásaiból nem áradt más, csak a dögunalom, az egysíkúság, az egyhangúság és a regnáló párt talpnyalása...

Könyveire jellemző volt a „mű” felépítésének teljes hiánya, a párbeszéd primitívsége, a legkisebb feszültség megteremtésének hiánya, és a cselekmény elnagyoltsága, ezzel együtt a rossz, semmitmondó befejezése.

Akármelyik regényét is olvastam, azokat szinte egy kaptafára lehetett volna húzni: csak a helyszín, az időpont, valamint a szereplők nevei és létszáma változott, a cselekmény mindig egyazon unalmas mederben vánszorgott, a „művek” végkifejlete a végtelenség távlatába veszett...

Nem volt kiért vagy miért izgulni, a főszereplők cselekedetei, szavai, előre programozottak voltak, akárcsak a fordulatok, ha néha-néha olyanok is előfordultak...

Talán akkor lepődtem volna meg, ha véletlenül, valamikor is szakított volna ezekkel a beidegződött sémáival.

Mint már említettem, természetesen, nem mondhattam ezekre a gyenge szárnypróbálgatásokra, hogy túrót sem érnek, mert az unokám ülte volna le a hátra maradó tíz évemet. Viszont a magyar irodalomért aggódó lelkem protestált ezen szemetek megjelenése ellen!

Mert mikor is lettek piacra dobva ezek a gyatra, fércművek? „Természetesen” az ünnepi könyvhéten, ezzel csúfolva meg az ünnep hangulatát, illetve a könyvkiadás egészét...

Úgy érkeztünk el 1989-ig, hogy előzőleg mintegy két tucat regényét találtam figyelemre méltónak, előre mutatónak, a fiatalok számára tanulságosnak és követésre érdemesnek.

Mindig hozzáfűztem azonban - hogy ne legyen az ítélkezésem egysíkú -, ha a cselekményt kissé dinamikusabbá tenné, a hőseit színesebben ábrázolná, a cselekmény vége katarzisba torkollana, az egyetemen tanítanak a könyveit...

S eközben le tudtam volna köpni önmagamat!

Mert miről is szóltak regényei? Az életük feláldozásával előre törő hős Vörös Hadsereg még hősiesebb, és még önfeláldozóbb katonáit árulók, cselvetők, sötétben bujkáló,

rémhírt terjesztő gonosztevők mészárolják le. Orvul, hátulról és kegyetlenül. Pedig ők a szabadságunk zálogai, a jövőnk iránymutatói, az igazi testvéreink...

Nem elég nekik a bűnös, embertelen fasiszta csapatok ellen harcolni, a sorukban megbúvó ellenséggel szemben is fel kell venniük a küzdelmet.

Mind a közel két tucat könyvében...

S a belső reakció szétverésekor mindig hősi halált halt valaki. „Természetesen”, egy fiatal lány, aki előtt még ott lett volna az élet, akire számítottak még a munkahelyén, az iskolapadban, a szülőszobában, de a pártbizottságban is...

Így vesztette el zsenge, fiatal életét Tánja, Barbara, Mása, Maria, Júlia, Bogúsa, Kátja, Katyerina, Jeva és Jevkatyerina.

Csak a helyszínek változtak: Sztálingrád, Volgográd, Kurszk, Minszk, Moszkva, Leningrád. Már az agyam eldurant tőlük...

Gondoltam, a szocializmusunk becsődölése után más lesz a leányzó fekvése, de nem: még ki sem vonultak az oroszok kis hazánkból, már meglepett engem egy újabb szenzációs könyve kéziratával...

Átpörgettem a lapokat. Mik ötlöttek szemembe? Moszkva, Kijev, Zsukov, Sztroganov, Szoljanka és megszámlálhatatlanszor az a szó: „orosz”.

Most mit csináljak? Ha biztosan tudom, hogy az oroszok úgy vonulnak ki, hogy vissza sem térnek, nem lett volna gondom, a kutya sem kötelezett már engem, hogy bármiféle jellemzést is adjak az újabb „nagysikerű” és „előremutató” fércművéről.

De a politikai helyzet még igencsak képlékeny volt, igazából kevesen tudták, mit hoz a holnap. Márpedig ha nem úgy alakult volna a dolgok, mint ahogy, megtaláltam volna a magam tégláját a Markóban... Ezért vállaltam fel e vacaknak is a kritikáját.

„Nagyobb odafigyeléssel kérném átdolgozni” megjegyzéssel azonnal vissza is küldtem. Ebből nem lehet baj – gondoltam -, hiszen nincs az a remekmű, melyet egy kis odafigyeléssel nem lehetne még jobbra átdolgozni...

Néhány hét múlva visszajött az állítólagosan átdolgozott kézirat. Azért „állítólagosan”, mert az eredetit el nem olvasva, nem tudtam eldönteni, vajon tényleg dolgozott rajta a „mester”, vagy csak másik kartondobozba áttéve, újra elküldte nekem.

Ráírtam: Színesebben, kedves barátom, így ezt nem lehet kiadni! Ezzel vissza is küldtem a feladónak...

Sokáig nyugtom volt tőle. Aztán csak visszahozta a postás. A kéziraton a következő megjegyzés díszelgett: „színes, átdolgozott változat”.

Ahogy volt, bedobtam a többi kacat közé. Majd elolvasom valamikor, ha egyáltalán, de ha nem, akkor sem érdekes, a politikai helyzet közben pozitívan alakult és megszilárdult. Egy szó, mint száz, nem karmoltam össze magam a gyors válaszadást illetően.

Aztán szépen meg is feledkeztem róla...

A következő év tavaszán találkoztam vele a Ráday utcában, az ünnepi könyvhéten.

- Tisztelem, Mester! – köszönt rám.